

Výzkum stárnutí obyvatelstva: Komise uděluje přeshraniční databance nový právní status EU

Evropská komise dnes rozhodla, že rozsáhlá mezinárodní výzkumná databanka zaměřená na stárnutí obyvatelstva bude vůbec prvním projektem výzkumné infrastruktury, který získá nový evropský právní status, jenž usnadní vytváření a realizaci takovýchto projektů. Průzkum o zdraví, stárnutí a odchodu do důchodu v Evropě (SHARE) se stane prvním konsorciem evropské výzkumné infrastruktury (ERIC). Získá tak řadu administrativních výhod a možnost osvobození od daně poskytovaných významným mezinárodním organizacím, přičemž postupy budou jednodušší. SHARE-ERIC, se sídlem na Univerzitě v Tilburgu v Nizozemsku, poskytuje volný a bezplatný přístup k údajům a jeho cílem je pomoci výzkumným pracovníkům při studiu dopadu demografického stárnutí na evropské společnosti a pomoci tak tvůrcům politiky při přijímání rozhodnutí v oblasti zdravotní, sociální a hospodářské politiky. Zakládajícími členy nového konsorcia evropské výzkumné infrastruktury SHARE-ERIC jsou Rakousko, Belgie, Česká republika, Německo a Nizozemsko, spolu se Švýcarskem jako pozorovatelem. Dánsko, Španělsko, Francie, Itálie, Portugalsko, Řecko, Švédsko, Polsko, Irsko, Estonsko, Lucembursko, Maďarsko a Slovensko jsou dalšími zeměmi EU, které se dosud spolu s Izraelem zapojily do projektu SHARE a později se mohou stát členy nového konsorcia.

Komisařka EU pro výzkum, inovace a vědu Máire Geoghegan-Quinnová prohlásila: „Stárnutí našeho obyvatelstva je v Evropě stěžejním sociálním a hospodářským problémem. Je proto dobrou zprávou, že se SHARE stane prvním konsorciem evropské výzkumné infrastruktury. Doufám, že brzy podají žádost další projekty přeshraniční výzkumné infrastruktury. Představovalo by to významné posílení našeho úsilí o dokončení Evropského výzkumného prostoru do roku 2014: hlavy států a předsedové vlád nám na únorovém zasedání Evropské rady v tomto směru udělili jasný mandát. Nový právní status umožní, aby SHARE přispěl k evropské politice a národním politikám zaměřeným na zlepšení kvality života starších občanů a jejich rodin a posílení našich ekonomik, aby se dokázaly vypořádat s problémy souvisejícími s demografickými změnami.“

Evropské strategické fórum pro výzkumné infrastruktury (ESFRI) již v roce 2006 vybralo SHARE jako prioritní výzkumnou infrastrukturu pro sociální vědy. „Plán ESFRI“ (viz níže) v současné době zahrnuje 44 prioritních infrastruktur.

SHARE, které bylo zřízeno v roce 2004, vytváří multidisciplinární databázi napříč zeměmi s údaji o zdraví, sociálně-ekonomickém postavení a společenských a rodinných sítích týkajících se více než 45 000 osob ve věku 50 a více let. Přístup k údajům je volný a bezplatný. SHARE pomáhá tvůrcům politik pochopit například důsledky stárnutí pro veřejné finance, trh práce, rozdělení důchodu a rodinný život. Analýzy údajů SHARE pomohou evropským zemím účinněji se připravit na pokračující výzvy, na řešení důsledků stárnutí obyvatelstva na systémy sociální péče.

SHARE by měl být významným přínosem pro další iniciativy zaměřené na stárnutí obyvatelstva, jako je pilotní partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí, jež je v současné době zahajováno.

Od rok 2004 Evropská komise poskytla na SHARE 30 milionů EUR, což představuje téměř 80 % celkových nákladů. Přibližně 5 milionů EUR pochází ze zdrojů amerického ústavu pro výzkum stárnutí (*National Institute on Ageing*) a z grantů z dalších zemí.

Dnešní rozhodnutí, kterým se SHARE uděluje nový právní status jako konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC) pomůže zajistit dlouhodobou udržitelnost SHARE, jelikož se konsorciím ERIC nabízí výhody uzpůsobené právní struktury a struktury správy a řízení, která umožňuje jejich rychlé zřízení a účinné fungování. Nový status uvedeným infrastrukturám poskytuje flexibilitu, v rámci které mohou upravit stanovy tak, aby odpovídaly jejich potřebám. Rozhodnutí o SHARE obsahuje ustanovení o shromáždění členů, správní radě a vědecké radě.

Konsorcium evropské výzkumné infrastruktury mohou podobně jako mezinárodní organizace využívat osvobození od DPH a spotřební daně. V případě SHARE-ERIC by například osvobození od DPH mohlo snížit náklady na subdodavatelské služby shromažďování údajů.

Další žádosti o zřízení konsorcií evropské výzkumné infrastruktury se očekávají v nejbližší budoucnosti přinejmenším od osmi dalších výzkumných infrastruktur uvedených v plánu postupu ESFRI.

Souvislosti

Evropské strategické fórum pro výzkumné infrastruktury (ESFRI), které bylo založeno v roce 2002, sdružuje zástupce jmenované ministry pro výzkum členských států EU a přidružených zemí a představitele Komise s cílem soustředit zdroje a vybavit Evropu nejmodernějšími výzkumnými infrastrukturami.

Cílem plánu ESFRI pro 44 prioritních infrastruktur – v současné době se jich již deset realizuje a očekává se, že do konce roku 2012 zahájí činnost dalších více než 16 infrastruktur – je přispět k tomu, aby Evropa zaujala vedoucí postavení ve světovém měřítku v několika oblastech vědy – v oblasti fyziky, energie, biologie, medicíny, sociálních věd a IKT.

Doposud neexistoval žádný vhodný právní rámec pro partnery z různých zemí, což představovalo problém vedoucí ke zdoluhavým jednáním a frustrujícím průtahům při vytváření infrastruktur ESFRI.

V červenci 2008 Evropská komise v reakci na tyto problémy předložila návrh nařízení Rady umožňující zřizování konsorcií evropské výzkumné infrastruktury, která budou mít právní subjektivitu podle práva EU (podle článku 187 Smlouvy o fungování Evropské unie) a uznanou ve všech členských státech. Rada tento návrh schválila v květnu 2009 (viz [IP/09/856](#)).

V rámci uvedeného systému musí členské státy, které chtějí společně zřídit konsorcium evropské výzkumné infrastruktury, podat žádost Komisi. Komise před udělením nového statusu vyhodnotí, zda je projekt způsobilý a zda je v souladu s nařízením.

Flexibilní právní status konsorcium evropské výzkumné infrastruktury je velmi vhodný pro evropské podniky velkého rozsahu; konsorcium jsou otevřena účasti neevropských zemí. Konsorcium požívají některých výsad a osvobození udělovaných mezivládním organizacím, jejich zřizování by však mělo být rychlejší a jejich řízení by mělo být jednodušší.

internetová stránka SHARE: www.share-project.org

internetová stránka evropských výzkumných infrastruktur:

www.ec.europa.eu/research/infrastructures

internetová stránka ERIC:

http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=eric

internetová stránka ESFRI: www.ec.europa.research/esfri